

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/7/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1218203674
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1218203674.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Milana Chalupku a JUDr. Janky Richterovej, v spore žalobcu: G. P., A.. XX.X.XXXX, W. Q. W., H. 22, zast. Advokátska kancelária JUDr. Matúš Meheš s.r.o., so sídlom v Bratislave, Nevádzova 6C, proti žalovanej: D. P., A.. XX.X.XXXX, W. Q. W., Ž. XX, zast. opatrovníčkou P. N. M., W. Q. W., Ž.G. XX, o zaplatenie 2.236,29 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II v Bratislave zo dňa 10. júna 2019 č.k. 7C/23/2018-210 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a **vec v r a c i a** súdu prvej inštancie na ďalšie konanie .

o d ô v o d n e n i e :

1/Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa tento domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 2.236,29 eur s 5%-ným úrokom z omeškania od 22.3.2018 do zaplatenia z titulu bezdôvodného obohatenia, súčasne žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

2/Vychádzal zo zistenia, že žalobca (otec žalovanej) sa v konaní domáhal vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že žalovanej (plnoleté dieťa so zdravotným znevýhodnením) poskytol plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Žalovaný mal od 11.6.2008 určenú povinnosť platiť žalovanej výživné v sume 132,77 eur mesačne. Návrhom podaným na prvoinštančný súd dňa 11.12.2013 sa žalobca domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti voči žalovanej. V tomto konaní podala žalovaná vzájomný návrh na zvýšenie výživného na sumu 300,- eur mesačne. Súd prvej inštancie rozsudkom, ktorý bol predbežne vykonateľný dňa 16.5.2016, zvýšil vyživovaciu povinnosť žalobcu voči žalovanej na sumu 230,- eur mesačne. Na základe takto predbežne vykonateľného rozsudku platil žalobca žalovanej v období od februára 2016 do decembra 2017 zvýšené výživné vo výške 230,- eur mesačne (čo žalovaná v konaní nepopierala). Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že návrh na zvýšenie výživného zamietol. Žalobcovi tak naďalej zostala povinnosť platiť žalovanej výživné v sume 132,77 eur mesačne, a to aj za obdobie od februára 2016 do decembra 2017. V uvedenom období tak žalobca zaplatil žalovanej o 2.236,29 eur viac. Uvedená situácia napĺňa skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 OZ tak, že sa jedná o plnenie z právneho dôvodu (predbežne vykonateľný rozsudok súdu zo dňa 25.1.2016, č. k. 16C/335/2013 - 136), ktorý odpadol (rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že návrh na zvýšenie výživného zamietol). Suma 2.236,29 eur tak predstavuje bezdôvodné obohatenie, na vydanie ktorého by mal žalobca v súlade s § 451 a 456 OZ právo.

3/Žalovaná sa v konaní bránila najmä tým, že nárok uplatnený žalobcom je v rozpore s dobrými mravmi, ako aj tým, že išlo o výživné, ktoré sa v celom rozsahu spotrebovalo pre potreby žalovanej.

4/Pokiaľ ide o námietku, že výživné bolo spotrebované, súd prvej inštancie konštatoval, že v zmysle § 78 ods. 2 Zák. o rodine ak dôjde k zrušeniu alebo zníženiu výživného pre maloleté dieťa za uplynulý čas, spotrebované výživné sa nevracia. Žalovaná však nie je maloleté dieťa a ani ním nebola v období od februára 2016 do decembra 2017, preto sa toto ustanovenie na prejednávajúcu vec nevzťahuje. Z

uvedeného dôvodu, sa súd v tomto rozhodnutí ani podrobnejšie nezaoberal dokladmi, ktoré žalovaná predložila na preukázanie spotrebovania výživného.

5/Súd prvej inštancie sa však stotožnil s námietkou žalovanej, že nárok uplatnený žalobcom je v rozpore s dobrými mravmi. Ust. § 3 ods. 1 OZ patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Pre použitie korektívu „dobré mravy“ zákon neustanovuje, z akých hľadísk má súd vychádzať. Vymedzenie hypotézy právnej normy teda závisí v každom konkrétnom prípade na úvahe súdu. Za dobré mravy treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú charakter noriem základných. Použitie § 3 ods. 1 OZ nemožno vylúčiť na základe úvahy, že výkon práva, ktorý zodpovedá zákonu, je vždy v súlade s dobrými mravmi. Dobré mravy sú meradlom hodnotenia konkrétnych situácií zodpovedajúcich všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti, v súlade so všeobecne morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. Úvaha, či výkon práva je alebo nie je v rozpore s dobrými mravmi, sa vždy odvíja od okolností konkrétneho prípadu. Žalovaná je dcéra žalobcu. Je síce už plnoletá, avšak je odkázaná na pomoc inej dospelšej osoby. Je to z dôvodu, že je ťažko zdravotne postihnutá, trpí závažnou duševnou poruchou trvalého charakteru. V dôsledku tohto ochorenia nie je schopná robiť samostatne žiadne právne úkony. Je úplne sociálne nesamostatná, nevie sa prispôbiť nárokom bežných životných situácií, samostatne si plánovať a realizovať zabezpečovanie základných životných potrieb bez pomoci inej osoby, nechápe vôbec význam ani obsah právnych úkonov. Nie je schopná posúdiť reálny dopad svojho konania. Nie je schopná prakticky využívať ani vedomosti, ktoré získala pri špeciálnom vzdelávaní. Nedokáže samostatne posudzovať dianie v jednoduchých sociálnych situáciách a prispôbovať im svoje konanie. Potrebuje vedenie a pokyny v jednotlivých krokoch konania, nevie predpokladať konečný výsledok a dôsledok svojho konania. Z tohto dôvodu bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaná sa nemôže zamestnať, nemôže si vlastným snažením zvyšovať svoju kvalifikáciu, svoje príjmy a teda celkovú životnú úroveň, nemôže si vziať úver. Pritom nie je predpoklad, že by sa to v budúcnosti zlepšilo. Žalovaná nemá žiadne úspory ani majetok (čo v konaní tvrdila, a žalobca toto tvrdenie ničím nespochybňoval), okrem motorového vozidla, na ktorého kúpu získala peňažný príspevok od Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave, s ktorým vozidlom ale nemôže voľne nakladať, inak by musela vrátiť tento príspevok alebo jeho časť. Žalovaná je teda plne odkázaná na príjmy, ktoré dostáva od štátu a svojich rodičov, ktorí majú voči nej stále vyživovaciu povinnosť (§ 62 ods. 1 Zák. o rodine). Žalobca naopak zjavne je schopný zvyšovať si vlastným úsilím svoj príjem (pracuje v zahraničí), a teda aj životnú úroveň, pričom už nemá inú vyživovaciu povinnosť (okrem tej voči žalovanej). Žalobca žalovanej neposkytuje osobnú starostlivosť, tú jej poskytuje v zásade iba matka (čo vyplýva jednak z jej tvrdení v konaní, ktoré žalobca nespороval, ako aj z rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.11.2017, č. k. 9Co/185/2016 - 215), pokiaľ žalovaná nie je v domove sociálnych služieb. Tá sa aj snaží zabezpečovať jej rôzne aktivity (dovolenky a pod.). Žalobca tak redukuje celý svoj záujem a starostlivosť o žalovanú na súdom určené výživné, pričom opakovane prejavuje snahy o zrušenie alebo aspoň zníženie svojej vyživovacej povinnosti voči žalovanej.

6/Skutočnosť, ako sa prípadne správala opatrovníčka žalovanej v konaní o zrušenie resp. zníženie vyživovacej povinnosti v rámci vykonávaného dokazovania, nemôže mať vplyv na hodnotenie konania žalobcu voči žalovanej, ktorá nemôže mať ani len vedomosť o tom, ako sa naložilo so sumou, ktorá je predmetom tohto konania. V tomto konaní je žalovaná zdravotne ťažko postihnutá dcéra žalobcu a nie jej opatrovníčka. Takisto by prípadný výkon rozhodnutia (pokiaľ by súd žalobe vyhovel) dopadal výlučne na žalovanú a na jej príjmy a nie na príjmy jej opatrovníčky. Pokiaľ má žalobca podozrenie, že finančné prostriedky, ktoré zaplatil na základe predbežne vykonateľného rozsudku tunajšieho súdu, neboli opatrovníčkou žalovanej použité na potreby žalovanej, mal sa domáhať vrátenia tejto sumy od opatrovníčky žalovanej.

7/Poskytovanie starostlivosti vlastnému dieťaťu, vrátane jeho výživy, je nielen zákonnou, ale aj morálnou povinnosťou každého rodiča. Väčšina rodičov si plní vyživovaciu povinnosť voči svojim deťom dobrovoľne, bez nutnosti rozhodovania súdu, a to aj nad rámec zákonného rozsahu vyživovacej povinnosti. Väčšina dospelých ľudí, pokiaľ majú vlastné deti, smeruje celé svoje úsilie k tomu, aby im vytvorili čo najlepšie podmienky (vrátane materiálnych) pre ich všestranný rozvoj. V podmienkach našej spoločnosti je pritom bežné, že rodičia poskytujú svojim deťom pomoc, vrátane tej finančnej, aj keď sa jedná o zdravé, plnoleté, zárobkovo činné deti, ktoré už majú prípadne založené aj vlastné rodiny, hoci im takáto povinnosť zo zákona nevyplýva. V kontexte uvedeného je potom potrebné konanie žalobcu,

ktorý zjavne nie je ochotný svojej zdravotne ťažko postihnutej dcére poskytovať žiadne plnenie nad rámec súdom určeného výživného, neposkytuje jej ani osobnú starostlivosť, naopak prejavuje snahu znížiť alebo úplne zrušiť svoju vyživovaciu povinnosť voči nej, hoci vie, že jej stav je trvalý, že jeho dcéra teda nemá a nebude mať ani v budúcnosti možnosť sa zamestnať a ani nijako inak si vlastnou činnosťou zaobstarať zvýšenie svojich príjmov (ktoré má iba od štátu a rodičov) resp. získať nejaký príjem navyše, nemá žiaden majetok ani úspory, a naopak požaduje od nej vrátenie sumy, ktorú jej plnil na základe predbežne vykonateľného rozsudku prvoinštančného súdu (naviac nežiada len vrátenie tejto sumy, ale požaduje od nej aj úroky z omeškania a trovy konania, vrátane trov právneho zastúpenia, keďže sa nechal v konaní zastúpiť advokátom), hodnotiť ako rozporné s dobrými mravmi. Ak by bola žalovaná zdravým plnoletým dieťaťom, ktoré sa môže zamestnať, súd by na vec nahliadal inak, avšak v danom prípade to tak nie je. Teda aj keď Krajský súd v Bratislave vyhodnotil, že príspevky od štátu a výživné, ktoré bolo už predtým žalobcovi určené, sú postačujúce na krytie potrieb žalovanej, v dôsledku čoho zmenil rozsudok súdu, ktorým bolo určené zvýšené výživné a návrh na zvýšenie výživného zamietol, čím odpadol právny dôvod plnenia, ktoré žalobca žalovanej poskytol, súd dospel k záveru, že pokiaľ žalobca požaduje od žalovanej vydanie bezdôvodného obohatenia, ide o výkon práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi. A to vzhľadom na okolnosti daného prípadu, najmä na celkovú životnú, zdravotnú a finančnú situáciu žalovanej, ako aj na to, že žalovaná nie je pre žalobcu cudzou osobou, ktorej on plnil na základe rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zmenené, ale je to jeho vlastná dcéra, navyše zdravotne ťažko postihnutá, odkázaná na pomoc inej osoby a na príjmy od štátu a svojich rodičov, pričom ide o stav trvalý a žalovaná zrejme nikdy nebude schopná sama sa živiť.

8/Výkon práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi, nepožíva súdnu ochranu, uzavrel súd prvej inštancie a vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti žalobu v celom rozsahu zamietol.

9/O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná mala v konaní úspech v celom rozsahu, avšak keďže jej v konaní žiadne trovy nevznikli, súd jej ich náhradu ani nepriznal.

10/Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca namietajúc, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Súdu vyčítal, že pri rozhodovaní nevzal do úvahy rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 9 Co/185/2016 - 215, kde tento vyslovil záväzný právny názor, na základe ktorého je žalovaná schopná uhradiť svoje výdavky na základe výživného uhrádzaného k rukám matky vo výške 132 euro mesačne, priznaného invalidného dôchodku a ďalších kompenzačných príspevkov, celkom v sume 676,50 euro mesačne. Z rozsudku vyplýva aj konštatovanie, že od 1.1.2017 sa žalovanej poskytuje sociálna služba vo forme celoročného pobytu, kde uhrádza mesačne sumu 400 eur, zvyšná časť invalidného dôchodku a peňažných príspevkov spolu s výživným od žalobcu môžu slúžiť na upokojenie ďalších jej potrieb. V priebehu tohto konania bolo zistené, že náklady žalovanej na pobyt v sociálnom zariadení sú dokonca nižšie o 100 euro mesačne. Súd prvej inštancie tak dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, že žalovaná nemá žiadne príjmy, ktoré by mohli slúžiť na zabezpečenie, resp. vytvorenie úspor. Súdu prvej inštancie vyčítal, že v rozpore s predmetom konania sa zameral výlučne na skúmanie peňažných príspevkov, ktoré žalobca poukazoval žalovanej nad rámec svojej vyživovacej povinnosti a na uskutočňovanú starostlivosť o žalovanú. Opatrovník žalovanej založil obranu žalovanej na subjektívnych tvrdeniach, ktoré neboli ničím preukázané a nárok žalobcu tak nebol ničím spochybnený. Rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza i z nesprávneho právneho posúdenia, keď tento konštatoval, že priznanie uplatňovaného práva je v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu ČR (sp. zn. 33Odo/561/2006 a sp. zn. 25Cdo/2648/2003) s konštatovaním, že pokiaľ ide o výkon práva, ktoré účastníkom dáva priamo právny predpis, prichádza do úvahy aplikácia tohto ustanovenia len vo výnimočných prípadoch. Žalobcovi, ktorý si uplatňuje práva priznané mu platným právnym poriadkom preto nemôže byť na ťarchu, že sa nechal zastúpiť advokátom resp. že žiada od žalovanej úroky z omeškania. Žalobca uplatňuje nárok z práva priznaného ustanoveniami § 451 a nasl. OZ, a to na základe skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia ako plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi považoval žalobca konanie opatrovníka žalovanej, ktoré však súd prvej inštancie vôbec neskúmal. Opatrovník žalovanej zavádzal v súdnom konaní vo veci zvýšenia výživného nepravdivými tvrdeniami, najmä tým, že žalovaná platí za pobyt v domove sociálnych služieb mesačný poplatok 400 euro, čo sa neskôr ukázalo ako nepravdivé. Na základe vyššie uvedeného žalobca navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe v plnom rozsahu vyhovel, prípadne napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

11/Žalovaná prostredníctvom opatrovníčky v písomnom vyjadrení k odvolaniu toto považovala za nedôvodné. Uplatnený nárok je nárokom z výživného, ktoré bol žalobca v rozhodnom čase povinný uhrádzať, ktorá pohľadávka by mala požívať väčšiu mieru ochrany a malo by sa ohľadom nej postupovať sledujúc čo najlepší záujem žalovanej a prihliadať aj na celkovú mieru starostlivosti oboch rodičov o

žalovanú a jej zdravotný stav. Súd prvej inštancie podľa nej postupoval v konaní správne, v súlade so zákonom a navyše ľudsky, keď vzal do úvahy všetky okolnosti prípadu odlišného od bežných sporov vymáhajúcich dlžoby. V ďalšom poukázala opatrovníčka žalovanej na to, že pokiaľ by bola povinná žalovaná zaplatiť žalobcovi uplatnenú sumu, negatívne by to ovplyvnilo poskytovanie nevyhnutnej starostlivosti za účelom zabezpečenia dôstojného života, došlo by k zníženiu jej životného štandardu, nebolo by možné zabezpečiť jej aktivity, ktoré aspoň čiastočne prinášajú radosť zo života a robia ho znesiteľnejší, nebolo by možné zabezpečiť jej akúkoľvek dovolenku či ozdravný pobyt. Zopakovala názor súdu prvej inštancie, že poskytovanie starostlivosti vlastnému dieťaťu vrátane jeho výživy je nielen zákonnou, ale aj morálnou povinnosťou každého rodiča. Konštatovala, že zvýšené výživné vo výške 230 euro mesačne je celkom spotrebované, bolo celkom použité na nevyhnutnú starostlivosť o žalovanú, vzhľadom na potrebu nákladnejšej starostlivosti z dôvodu jej nepriaznivého zdravotného stavu. V rozhodnom čase teda existoval legitímny dôvod na úhradu zvýšeného výživného, žalobca tak neplnil bez právneho dôvodu ani bez právneho titulu. Poukázala na jednu zo základných zásad Zákona o rodine, v zmysle ktorej všetci členovia rodiny majú povinnosť vzájomne si pomáhať a podľa svojich schopností a možností zabezpečovať zvyšovanie hmotnej a kultúrnej úrovne rodiny. Žalobca nežije v spoločnej domácnosti so žalovanou, nepodieľa sa na jej výchove a starostlivosti osobne, túto absenciu je povinný kompenzovať poskytovaním finančných prostriedkov. Podľa opatrovníčky žalovanej požadovať vrátenie spotrebovaného výživného od vlastnej dcéry je amorálne a v príkrom rozpore s dobrými mravmi. V ďalšom poukázala na osobitosti prípadu s poukazom na ustanovenie § 78 ods. 2 Zákona o rodine, v zmysle ktorého ak dôjde k zrušeniu alebo zníženiu výživného pre maloleté dieťa za uplynulý čas, spotrebované výživné sa nevracia, ktoré ustanovenie sa síce nevzťahuje na plnoleté dieťa, v danom prípade však plnoletá žalovaná nie je schopná sa samostatne živiť z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, ktorý nie je iba prechodného charakteru. Opatrovníčka žalovanej opakovanie upriamila pozornosť na rozsudok Okresného súdu Čadca sp. zn. 10P/36/2011, ktorým bola v obdobnej veci žaloba otca ťažko postihnutého dieťaťa na vrátenie preplateného výživného zamietnutá práve s poukazom na výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. V danom prípade invalidný dôchodok spolu s príspevkami žalovanej nemôže pokryť všetky jej odôvodnené výdavky, opatrovník žalovanej ani sama žalovaná nemali žiaden dôvod zavádzať konajúci súd, súdu vždy uviedli pravdivé informácie. Tvrdenie žalobcu o možnosti tvorby úspor žalovanou je málo reálne, nemajúce oporu v realite v prípade starostlivosti a opateru o zdravotne postihnuté dieťa, nakoniec tvrdenia, ktoré žalobca v rámci prvoinštančného konania nerozporoval a poukazuje na ne až v odvolaní, predstavujú tzv. novoty v odvolacom konaní, na ktoré by súd nemal prihliadať. Opatrovníčka žalovanej preto navrhla napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

12/Žalobca v následnom písomnom stanovisku zaujal názor, že žiaden právny predpis nerozlišuje medzi štandardnou a neštandardnou pohľadávkou, ktorá by mala požívať vyššiu mieru ochrany. V súdnom konaní uplatňuje nárok vyplývajúci z jednej zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia, je nesporné, že žalobca plnil žalovanej výživné na základe právneho dôvodu, ktorý následne odpadol. Tvrdenia opatrovníčky žalovanej, že poskytnuté výživné je celkom spotrebované, považoval za nepreukázané, ktorá skutočnosť však je celkom irelevantná, keď ustanovenie § 78 ods. 2 Zákona o rodine sa vzťahuje na maloleté dieťa, ktorým žalovaná nie je, a nie je ani nezaopatreným dieťaťom. Názor prezentovaný v rozsudku Okresného súdu Čadca označil jednak za pre súd nezáväzný, v konečnom dôsledku sa tento súd zaoberal vrátením výživného, ktoré bolo spotrebované maloletým dieťaťom. Námietku opatrovníčky žalovanej ohľadom použitia novôt v odvolacom konaní považoval za nesprávnu, keď žalobca poukazuje výlučne na skutočnosti, ktoré boli prejednané pred súdom prvej inštancie. Žalobca preto navrhol rozhodnúť v zmysle jeho odvolania.

13/Opatrovníčka žalovanej následne poukázala na osobitosti prípadu, žalovaná ako biologická dcéra žalobcu je síce plnoletá, avšak s výrazným zdravotným znevýhodnením nie prechodného charakteru, na základe čoho nie je schopná sa samostatne živiť a je odkázaná starostlivosťou a opaterou na iných. Zvýšené výživné uhrádzané žalobcom v rozhodnom čase je celkom spotrebované na zabezpečenie základných a nevyhnutných potrieb žalovanej, keďže starostlivosť o osobu s jej zdravotným stavom je nákladná. Žalobca sa finančnými prostriedkami podieľal na zlepšení jej životnej situácie a zvýšení jej životnej, hmotnej a kultúrnej úrovne, čo je aj jeho zákonnou a morálnou povinnosťou ako rodiča, avšak paradoxne požaduje tieto finančné prostriedky vrátiť, neuvedomujúc si hlboký negatívny dopad a vplyv jeho nároku na žalovanú.

14/Odvolací súd prejednal vec v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

15/Podľa § 78 ods. 2 Zákona o rodine ak dôjde k zrušeniu alebo zníženiu výživného pre maloleté dieťa za uplynulý čas, spotrebované výživné sa nevracia.

16/Teória vychádza z osobitnej povahy rodinnoprávných vzťahov, keďže nejde o klasické občianskoprávne vzťahy, ale o špecifické vzťahy upravené osobitným zákonom, ktoré sa spravujú osobitnými zásadami. Na základe toho sa pripúšťa záver, že ustanovenia zákona o rodine, ktoré upravujú vyživovaciu povinnosť voči maloletému dieťaťu, nezakladajú nárok povinného na vrátenie súm takto vynaložených. Špecifickým charakterom je teda daná odlišnosť od všeobecnej úpravy bezdôvodného obohatenia podľa Občianskeho zákonníka pri platbách vykonaných z právneho dôvodu, ktorý odpadol v tom zmysle, že povinný sa nemôže dožadovať vrátenia spotrebovaného výživného vo vzťahu k maloletému dieťaťu. Rovnako sa nepriznáva právny nárok na vrátenie dobrovoľného plnenia prevyšujúceho plnenie určené rozhodnutím súdu. Účelom tejto úpravy je predísť zhoršeniu životnej úrovne maloletých, ku ktorému by nesporne došlo v prípade zníženia výživného so spätnou účinnosťou, a maloletý by mal povinnosť vrátiť spotrebované sumy. Preto zákon zakotvuje zásadu nenávratnosti spotrebovaného výživného u maloletých detí. Pokiaľ ide o zníženie alebo zrušenie vyživovacej povinnosti pri plnoletých oprávnených osobách, v súvislosti s už uvedenými závermi (možnosť zmeny alebo zrušenia odo dňa začatia konania), ako aj z použitej formulácie "za uplynulý čas" (nie za dobu pred začatím konania), vyplýva, že ak súd u takýchto osôb zníži alebo zruší výživné, za dobu od podania návrhu do rozhodnutia súdu je plnoletý oprávnený povinný vrátiť rozdiel v príslušných sumách, a teda súd neskúma, či poskytnuté výživné spotreboval. V prípade vrátenia príslušných súm už nejde o platby, ktoré majú charakter výživného, a preto právo na vrátenie uvedených súm podlieha premlčaniu.

17/V súdnej veci pokiaľ súd prvej inštancie rozsudkom z 25.11.2016 č.k. 16c/335/2013-136, predbežne vykonateľným 16.5.2016, zvýšil vyživovaciu povinnosť žalobcu voči žalovanej zo sumy 132,77 eur na sumu 230 eur mesačne, a na základe predbežne vykonateľného rozsudku platil žalobca žalovanej v období od februára 2016 do decembra 2017 zvýšené výživné, po zmene rozsudku súdu prvej inštancie a zamietnutí návrhu na zvýšenie výživného Krajským súdom v Bratislave je zrejmé, že žalobca zaplatil žalovanej o 2.236,29 eur viac, ako bol povinný platiť. Na tento preplatok však už nemožno hľadiť ako na výživné (nebol ako výživné priznané právoplatným rozsudkom), uvedená situácia tak naplní skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 OZ tak, že sa jedná o plnenie z právneho dôvodu (predbežne vykonateľný rozsudok súdu zo dňa 25.1.2016, č. k. 16C/335/2013 - 136), ktorý odpadol (rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že návrh na zvýšenie výživného zamietol). Suma 2.236,29 eur tak predstavuje bezdôvodné obohatenie, na vydanie ktorého má žalobca v súlade s § 451 a 456 OZ právo.

18/Zákonnou povinnosťou rodiča je poskytovanie výživného dieťaťu do času, kým toto nie je schopné samé sa živiť (§ 62 ods. 1 Zákona o rodine). V usporiadaných rodinných pomeroch sa táto povinnosť nevníma ako zákonná, pravidlom je dobrovoľné plnenie vyživovacej povinnosti k dieťaťu v potrebnom rozsahu. Pokiaľ to tak z rôznych dôvodov nie je, je potrebné súdne rozhodnutie, ktoré je z uvedeného dôvodu deklaratórne. V rámci komplexu prejavov vyživovacej povinnosti rodičov sa majú uspokojiť všetky životné potreby dieťaťa potrebné pre jeho všestranný telesný a duševný vývoj. V danom prípade potreby žalovanej resp. rozsah vyživovacej povinnosti otca voči tejto posudzoval súd v konaní o zvýšení výživného, a ktorého závery vyplývajú jasne z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. novembra 2017 č.k. 9Co/185/2016-215, pričom bral do úvahy i špecifiká veci (zdravotný stav žalovanej, rozsah osobnej starostlivosti otca o túto). Nie je potom možné konštatovať, že zvýšené výživné uhrádzané žalobcom v rozhodnom čase (hoci aj by bolo celkom spotrebované) bolo spotrebované na zabezpečenie základných a nevyhnutných potrieb žalovanej, resp. že žalobca sa finančnými prostriedkami podieľal na zlepšení jej životnej situácie a zvýšení jej životnej, hmotnej a kultúrnej úrovne, čo je aj jeho zákonnou a morálnou povinnosťou ako rodiča, ako to tvrdí opatrovníčka žalovanej. Akékoľvek plnenie vyživovacej povinnosti rodiča voči dieťaťu nad zákonom stanovený rozsah je dobrovoľné, nie právom vynútiteľné.

19/Ak súd prvej inštancie konštatoval, že v podmienkach našej spoločnosti je bežné, že rodičia poskytujú svojim deťom pomoc, vrátane tej finančnej, aj keď sa jedná o zdravé, plnoleté, zárobkovo činné deti, ktoré už majú prípadne založené aj vlastné rodiny, hoci im takáto povinnosť zo zákona nevyplýva, v ktorom kontexte potom konanie žalobcu, ktorý zjavne nie je ochotný svojej zdravotne ťažko postihnutej dcére poskytovať žiadne plnenie nad rámec súdom určeného výživného, neposkytuje jej ani osobnú starostlivosť, naopak prejavuje snahu znížiť alebo úplne zrušiť svoju vyživovaciu povinnosť voči nej, hoci vie, že jej stav je trvalý, že jeho dcéra teda nemá a nebude mať ani v budúcnosti možnosť sa zamestnať a ani nijako inak si vlastnou činnosťou zaobstarať zvýšenie svojich príjmov (ktoré má iba od štátu a rodičov) resp. získať nejaký príjem navyše, nemá žiaden majetok ani úspory, a naopak požaduje od nej vrátenie sumy, ktorú jej plnil na základe predbežne vykonateľného rozsudku prvoinštančného súdu (naviac nežiada len vrátenie tejto sumy, ale požaduje od nej aj úroky z omeškania a trovy konania, vrátane trov právneho zastúpenia, keďže sa nechal v konaní zastúpiť advokátom), vyhodnotil ako rozporné s

dobrymi mravmi, nerozhodol správne. Ako už bolo uvedené, akékoľvek plnenie vyživovacej povinnosti rodiča voči dieťaťu nad zákonom stanovený rozsah je dobrovoľné, nie právom vynútiteľné, vrátenie nie dobrovoľne poskytnutého preplatku výživného rieši zákon (Zákon o rodine, Občiansky zákonník) a uplatnenie tohto nároku (a to ani za špecifických podmienok súdnej veci, ktoré boli predmetom skúmania a boli zohľadnené v rozhodnutí o veci v inom súdnom konaní) nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi.

20/Odvolaciemu súdu potom neostalo, než napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. c/ CSP) a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 391 ods. 1 CSP), kde súd prvej inštancie vec opätovne prejedná a po riadnom vyhodnotení vykonaného dokazovania o veci opätovne rozhodne. Prípadný negatívny zásah žalobe vyhovujúceho rozhodnutia do sociálnej sféry žalovanej môže súd prvej inštancie riešiť povolením splnenia dlhu v splátkach, ktorých výšku a splatnosť určí podľa okolností prípadu (§ 232 ods. 4 CSP).

21/Ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

22/Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).